

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 5. júna 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 325 ZFEÚ – Podvod alebo iná protiprávna činnosť poškodzujúca finančné záujmy Európskej únie v colnej oblasti – Efektívnosť trestných stíhaní – Ukončenie trestného konania – Primeraná lehota – Smernica 2012/13/EÚ – Právo na informácie o obvinení – Právo na prístup k spisovému materiálu – Smernica 2013/48/EÚ – Právo na prístup k obhajcovi“

Vo veci C-612/15,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Specializiran nakazatelen sąd (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko) z 11. novembra 2015 a doručený Súdnemu dvoru 18. novembra 2015, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

Nikolajovi Kolevovi,

Milkovi Christovovi,

Stefanovi Kostadinovovi,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, podpredseda Súdneho dvora A. Tizzano (spravodajca), predsedovia komôr R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský a E. Levits, sudcovia E. Juhász, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M. Vilaras a E. Regan,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. novembra 2016,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- bulharská vláda, v zastúpení: L. Zacharieva a E. Petranova, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: R. Troosters a V. Solovejčik, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 4. apríla 2017,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: bulharčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 325 ZFEÚ, ako aj smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 142, 2012, s. 1) a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (Ú. v. EÚ L 294, 2013, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania začatého proti Nikolajovi Kolevovi, Milkovi Christovovi a Stefanovi Kostadinovovi, ktorí boli obvinení z rôznych trestných činov, ktorých sa dopustili ako colní úradníci vo Svilengrade (Bulharsko).

Právny rámec

Právo Únie

Rozhodnutie 2007/436/ES, Euratom

- 3 Podľa článku 2 ods. 1 písm. a) rozhodnutia Rady 2007/436/ES, Euratom zo 7. júna 2007 o systéme vlastných zdrojov Európskych spoločenstiev (Ú. v. EÚ L 163, 2007, s. 17), uplatniteľného v čase skutkových okolností vo veci samej, vlastné zdroje Únie zahŕňajú clá Spoločného colného sadzovníka.

Nariadenie (ES) č. 450/2008 a nariadenie (EÚ) č. 952/2013

- 4 Článok 21 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 z 23. apríla 2008, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva (modernizovaný Colný kódex) (Ú. v. EÚ L 145, 2008, s. 1), ktorý sa uplatňoval v čase skutkových okolností vo veci samej, stanovoval:

„Každý členský štát ustanoví sankcie za nedodržanie colných predpisov Spoločenstva. Takéto sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.“

- 5 Toto nariadenie bolo 30. októbra 2013 zrušené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie (Ú. v. EÚ L 269, 2013, s. 1), ktorého článok 42 ods. 1 v podstate preberá uvedený článok 21 ods. 1.

Smernica 2012/13

- 6 Odôvodnenia 10, 14, 27, 28 a 41 smernice 2012/13 stanovujú:

„(10) Spoločné minimálne pravidlá by mali viesť k vyššej dôvere v systémy trestného súdnictva všetkých členských štátov, čo by následne malo viesť k efektívnejšej justičnej spolupráci v atmosfére vzájomnej dôvery. Uvedené spoločné minimálne pravidlá by sa mali ustanoviť v oblasti informácií v trestnom konaní.“

...

(14) Táto smernica... ustanovuj[e]... minimálne spoločné normy, ktoré sa majú vzťahovať na oblasť poskytovania informácií... osobám podozrivým alebo obvineným zo spáchania trestného činu s cieľom zlepšiť vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi. Táto smernica vychádza z práv ustanovených v charte, a najmä v jej článkoch... 47 a 48, pričom sa vychádza aj z [článku 6] EDLP v zmysle [jeho] výkladu Európskym súdom pre ľudské práva. ...

...

(27) Osobám obvineným zo spáchania trestného činu by sa mali poskytnúť všetky informácie o obvinení, ktoré sú potrebné na prípravu ich obhajoby, ako aj na zaručenie spravodlivého konania.

(28) Informácie o trestnom čine, z ktorého spáchania sa podozrivé alebo obvinené osoby podozrievajú alebo obviňujú, by sa mali týmto osobám poskytnúť bezodkladne, najneskôr pred ich prvým úradným výsluchom policajným orgánom alebo iným príslušným orgánom, bez toho, aby tým bolo ohrozené prebiehajúce vyšetrowanie. Mal by sa im poskytnúť dostatočne podrobný opis skutkového stavu týkajúceho sa trestného činu vrátane času a miesta skutku, pokiaľ sú známe, v ktorých bol údajne trestný čin spáchaný, z ktorého spáchania sa podozrievajú alebo obviňujú, a jeho možná právna kvalifikácia, a to so zreteľom na štádium, v akom sa trestné konanie nachádza v čase poskytovania informácií, aby sa tým zaručilo spravodlivé konanie a umožnilo účinné uplatňovanie práva na obhajobu.

...

(41) Táto smernica... [má] najmä podpor[it]... práv[o] na spravodlivý proces a práv[o] na obhajobu. ...“

7 Článok 1 tejto smernice stanovuje:

„Touto smernicou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa práva na informácie podozrivých alebo obvinených osôb o ich právach v trestnom konaní a o obvinení vznesenom voči nim. ...“

8 Článok 6 uvedenej smernice s názvom „Právo na informácie o obvinení“ stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivým alebo obvineným osobám boli poskytnuté informácie o trestnom čine, zo spáchania ktorého sú podozrivé alebo obvinené. Tieto informácie sa poskytnú bezodkladne v takom rozsahu, aký je potrebný na zaručenie spravodlivého konania a účinné uplatnenie práva na obhajobu.

...

3. Členské štáty zabezpečia, aby sa najneskôr pri podaní obžaloby súdu poskytli podrobné informácie o obvinení vrátane povahy a právnej kvalifikácie predmetného trestného činu, ako aj povahy predpokladanej účasti obvinenej osoby na spáchaní tohto činu.

4. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé alebo obvinené osoby boli bezodkladne informované o akýchkoľvek zmenách, ktoré sa týkajú informácií, ktoré im boli poskytnuté v súlade s týmto článkom, ak je to potrebné na zaručenie spravodlivého konania.“

- 9 Článok 7 tej istej smernice, nazvaný „Právo na prístup k spisovému materiálu“, v odsekoch 2 a 3 stanovuje:

„2. Členské štáty zabezpečia, aby bol podozrivým alebo obvineným osobám alebo ich advokátom zabezpečený prístup aspoň k všetkým dôkazom, ktoré majú v držbe príslušné orgány, svedčiacim v prospech či neprospech týchto osôb, aby sa zaručilo spravodlivé súdne konanie a príprava obhajoby.

3. ... Prístup k materiálom uvedeným v odseku 2 sa poskytne včas, aby sa tým umožnilo účinné uplatnenie práva na obhajobu, a najneskôr pri podaní obžaloby súdu na účel vynesenia rozsudku [a najneskôr pri podaní obžaloby súdu – *neoficiálny preklad*]. Ak neskôr príslušné orgány získajú ďalšie dôkazy, prístup k nim poskytnú včas na to, aby sa mohli vziať do úvahy.“

Smernica 2013/48

- 10 Odôvodnenie 12 smernice 2013/48 stanovuje:

„Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa práva na prístup k obhajcovi v trestnom konaní.... Posilňuje tak uplatňovanie charty, a najmä jej článkov... 47 a 48 vychádzajúc z [článku 6] EDLP, tak ako [ho] vykladá Európsky súd pre ľudské práva....“

- 11 Článok 1 tejto smernice znie:

„Touto smernicou sa ustanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa [práva] podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní... na prístup k obhajcovi....“

- 12 Článok 3 uvedenej smernice, nazvaný „Právo na prístup k obhajcovi v trestnom konaní“, v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.“

Bulharské právo

Ustanovenia týkajúce sa práva na prístup k obhajcovi

- 13 Podľa ustanovení § 91 ods. 3 v spojení s § 92 Nakazatelnost procesualen kodex (trestný poriadok) v znení platnom v čase skutkových okolností vo veci samej (ďalej len „trestný poriadok“), ak dve obvinené osoby majú toho istého obhajcu, súd vylúči tohto obhajcu, ak obhajoba jednej z týchto osôb odporuje obhajobe druhej osoby. Podľa ustálenej vnútroštátnej judikatúry uvedené osoby majú protichodné záujmy, ak v prípade, keď jedna z týchto osôb poskytne vysvetlenia, ktoré by mohli byť použité proti druhej osobe, hoci táto druhá osoba neposkytne nijaké vysvetlenia.

- 14 § 94 ods. 4 až 6 tohto poriadku upravuje ustanovenie náhradného obhajcu *ex offio* nezávislým orgánom.

Ustanovenia týkajúce sa obvinenia, vyšetrovacieho spisu a obžaloby

- 15 § 219 a § 221 trestného poriadku stanovujú, že vyšetrovací orgán vznesie obvinenie, ktoré obsahuje hlavné skutkové okolnosti trestného činu a ich právnu kvalifikáciu. Toto obvinenie sa oznámi obvinenej osobe a jej obhajcovi, ktorí ho po tom, čo sa s ním oboznámili, podpíšu.

- 16 Sprístupnenie vyšetrovacieho spisu upravujú § 226 až § 230 tohto poriadku. Podľa týchto paragrafov ak o to obhajoba požiada, ešte pred prípadným podaním obžaloby sa jej sprístupní dôkazový materiál zhromaždený po ukončení vyšetrovania. V tomto prípade obvinená osoba a jej obhajca sú predvolaní najmenej tri dni pred týmto sprístupnením a následne sa môžu v primeranej lehote oboznámiť s predmetnými dôkazmi. Ak neboli zastihnutí na uvedenej adrese alebo ak sa v deň, na ktorý sú predvolaní, bez opodstatnených dôvodov nedostavia, povinnosť sprístupniť dôkazový materiál zaniká.
- 17 Predovšetkým podľa § 246 uvedeného poriadku ak prokurátor rozhodne postúpiť vec súdu, podá obžalobu, ktorou sa končí prípravná časť trestného konania a začína sa súdna časť tohto konania. Obžaloba, ktorá je podľa vnútroštátneho súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, „konečným špecifikovaným obvinením“, podrobne uvádza skutky a ich právnu kvalifikáciu. Podáva sa súdu, ktorý musí v pätnásťdňovej lehote overiť, či nedošlo k porušeniu podstatných formálnych náležitostí. V prípade záporného zistenia súd stanoví deň prvého pojednávania. Obvinená osoba a jej obhajca dostanú kópiu tejto obžaloby spolu s predvolaním na toto pojednávanie. Ďalej disponujú sedemdnňovou lehotou, ktorú možno predĺžiť, na prípravu obhajoby.

Ustanovenia a judikatúra týkajúce sa porušenia podstatných formálnych náležitostí

- 18 Podľa § 348 ods. 3 bodu 1 trestného poriadku sa porušením „podstatných“ formálnych náležitostí rozumie značné porušenie procesných práv, ktoré priznáva zákon. V súlade s judikatúrou Värhoven kasacionen säd (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko) o takéto porušenia ide v prípade nevznesenia alebo neoznámenia obvinenia, pri nedostatku dôkazov vyšetrovania alebo obžaloby, ako aj v prípade existencie nezrovnalostí v tejto obžalobe. Akt obsahujúci vady sa musí nahradiť novým aktom, pričom je spresnené, že samotný súd nesmie odstrániť porušenia podstatných formálnych náležitostí, ktorých sa dopustil prokurátor, ale musí na tieto účely vec vrátiť tomuto prokurátorovi.

Ustanovenia týkajúce sa ukončenia trestného konania

- 19 Ukončenie trestného konania upravovali v čase skutkových okolností vo veci samej § 368 a § 369 trestného poriadku, v súvislosti s ktorými vnútroštátny súd uvádza, že mali za cieľ urýchliť prípravnú časť trestného konania.
- 20 Podľa § 368 tohto poriadku ak nie je prípravná časť trestného konania ukončená v lehote dvoch rokov od vznesenia obvinenia v prípade závažných trestných činov, obvinená osoba môže podať na súd návrh na uplatnenie konania stanoveného v § 369 uvedeného poriadku, aby bola vec postúpená súdu, alebo ak k tomu nedôjde, aby bolo ukončené trestné konanie.
- 21 V súlade s uvedeným § 369 súd po tom, čo zistí, že uplynula táto dvojročná lehota, vráti vec prokurátorovi, pričom mu stanoví lehotu troch mesiacov na ukončenie vyšetrovania a prípravnej časti trestného konania, buď zastavením trestného stíhania alebo podaním obžaloby súdu. Ak sa prokurátor rozhodne pre túto druhú možnosť, disponuje pätnásťdňovou lehotou na podanie obžaloby. Ak prokurátor nedodrží tieto nové lehoty, súd rozhodne vo veci a ukončí trestné konanie. Ak však prokurátor v stanovených lehotách ukončí prípravnú časť konania a podá obžalobu súdu, súd preskúma zákonnosť konania a uistí sa najmä o tom, či nedošlo k porušeniam podstatných formálnych náležitostí. Ak zistí, že došlo k takýmto porušeniam, súd opätovne vráti vec prokurátorovi, pričom mu stanoví dodatočnú jednomesačnú lehotu na odstránenie týchto porušení. Ak prokurátor nedodrží túto poslednú uvedenú lehotu, neodstráni uvedené porušenia alebo sa dopustí nových porušení, súd ukončí trestné konanie.

- 22 Ak sú splnené všetky tieto podmienky, vzniká obvinenej osobe nárok na toto ukončenie a súd ho musí nariadiť bez toho, aby sám odstránil porušenia podstatných formálnych náležitostí, či z vecnej stránky preskúmal vec. Rozhodnutím o ukončení trestného konania sa zastavuje akékoľvek trestné stíhanie, takže už nie je možné voči dotknutej osobe vyvodiť trestnú zodpovednosť. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie iba vo výnimočných prípadoch.
- 23 Listom z 25. augusta 2017 vnútroštátny súd informoval Súdny dvor o zmenách § 368 a § 369 trestného poriadku, ako aj o doplnení nového § 368a do tohto poriadku. Na základe týchto ustanovení v znení zmien súd už nemôže nariadiť ukončenie trestného konania, ale môže len rozhodnúť o urýchlenní tohto konania. Podľa tohto vnútroštátneho súdu sa tieto zmeny z časového hľadiska neuplatňujú na spor vo veci samej.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 24 Osem colných úradníkov mesta Svilengrad, páni Dimitar Dimitrov, Plamen Drenski, Kolev, Christov, Kostadinov, Nasko Kurdov, Nikola Trifonov a Georgi Zlatanov, je obžalovaných pre účasť v zločineckej skupine v období od 1. apríla 2011 do 2. mája 2012 z dôvodu, že od vodičov úžitkových vozidiel, ako aj osobných vozidiel prechádzajúcich cez hranicu medzi Bulharskom a Tureckom požadovali úplatky za nevykonanie colných kontrol a neuvedenie zistených nedostatkov do dokumentov. Páni Kostadinov a Kurdov sú tiež obžalovaní z trestného činu prechovávanía a zatajovania takto prijímaných úplatkov a páni Drenski, Christov a Trifonov z trestného činu podplácania. Tieto jednotlivé skutky predstavujú podľa § 215, 301 a 321 Nakazatelen kodex (trestný zákon) trestné činy, v prípade ktorých sa ukladá trest odňatia slobody podľa prípadu na šesť až desať rokov, ako aj, pokiaľ ide o trestný čin podplácania, trest uložením pokuty.
- 25 Týchto osem osôb bolo zatknutých v noci z 2. na 3. mája 2012. Okamžite po tomto zadržaní boli voči nim vznesené obvinenia a následne v roku 2013 boli spresnené a boli im oznámené. Tieto osoby boli tiež informované o zhromaždených dôkazoch.
- 26 Keďže časť z týchto osôb uzatvorila s prokurátorom dohodu s cieľom dosiahnuť čiastočné zastavenie trestného stíhania, ktoré bolo proti nim začaté, vec bola postúpená vnútroštátnemu súdu, aby schválil návrh na túto dohodu. Vzhľadom na to, že tento súd usúdil, že obvinenia nevzniesol príslušný orgán a že boli porušené formálne náležitosti, dvakrát tento návrh zamietol.
- 27 Vec bola preto vrátená príslušnému špecializovanému prokurátorovi, aby proti ôsmim obvineným vznesol nové obvinenia. Konanie bolo následne prerušené a lehoty na účely vyšetrovania boli viackrát predĺžené.
- 28 Vzhľadom na to, že v roku 2014 nebolo vyšetrovanie stále ukončené, hoci od vznesenia obvinenia uplynuli dva roky, páni Kolev, Christov a Kostadinov na základe § 368 trestného poriadku podali návrh na vnútroštátny súd na uplatnenie konania stanoveného v § 369 tohto poriadku. Keďže uvedený súd vyhovel tomuto návrhu, vrátil vec prokurátorovi a stanovil mu trojmesačnú lehotu, t. j. do 29. januára 2013, aby ukončil vyšetrovanie, vznesol nové obvinenia, oznámil ich spolu s novým vyšetrovacím spisom obvineným osobám a ukončil prípravnú časť trestného konania, pričom prokurátor potom disponoval dodatočnou pätnásťdňovou lehotou na podanie obžaloby.
- 29 Prokurátor vznesol nové obvinenia a podal obžalobu na vnútroštátny súd v stanovených lehotách.
- 30 Ani pánovi Kolevovi, ani pánovi Kostadinovovi a ani ich obhajcom však neboli oznámené tieto nové obvinenia. Uviedli totiž, že sa zo zdravotných a pracovných dôvodov nemohli dostaviť v dňoch stanovených na účely tohto oznámenia. Okrem toho ani tieto osoby, ani pán Christov neboli informovaní o vyšetrovacom spise.

- 31 Uznesením z 20. februára 2015 vnútroštátny súd konštatoval, že k porušeniam podstatných formálnych náležitostí došlo po prvé z dôvodu, že nové vznesené obvinenia neboli oznámené pánom Kolevovi a Kostadinovovi, čím boli porušené ich procesné práva, a že obžaloba obsahovala informácie o obvinení, ktoré neboli týmto osobám riadne oznámené. Po druhé tento súd uviedol, že časti obžaloby, ktoré sa týkajú skutkov, ktorých sa mal dopustiť pán Christov, obsahujú nezrovnalosti. Uvedený súd preto v súlade s § 369 trestného poriadku opätovne nariadil vrátenie veci prokurátorovi a stanovil mu jednomesačnú lehotu, t. j. do 7. mája 2015, aby odstránil zistené porušenia formálnych náležitostí, pričom ak ich neodstráni, trestné konanie začaté proti pánom Kolevovi, Christovovi a Kostadinovovi bude ukončené.
- 32 Hoci boli páni Kolev a Kostadinov viackrát predvolaní, prokurátorovi sa nepodarilo riadne zabezpečiť oznámenie o vznesených obvineniach, ani o skutkových zisteniach vo vyšetrovacom spise. Tento vyšetrovací spis sa nepodarilo doručiť ani pánovi Christovovi. Tieto tri osoby a ich obhajcovia opäť uviedli, že sa nemohli dostaviť v stanovených dňoch najmä z dôvodu vycestovania do zahraničia, zo zdravotných a pracovných dôvodov, ako aj z dôvodu, že prokurátor nedodrжал zákonom stanovenú trojdňovú lehotu na oznámenie skutkových zistení.
- 33 V dôsledku toho vnútroštátny súd uznesením z 22. mája 2015 dospel k záveru, že prokurátor neodstránil zistené porušenia podstatných formálnych náležitostí a dopustil sa nových porušení tým, že boli opäť porušené procesné práva pánov Koleva, Christova a Kostadinova a že z obžaloby neboli úplne odstránené nezrovnalosti.
- 34 Hoci tento vnútroštátny súd zdôraznil, že je možné, že tieto tri osoby a ich obhajcovia zneužili svoje práva a konali iba s cieľom vyvolať prieťahy v konaní, aby zabránili prokurátorovi v ukončení prípravnej časti trestného konania a v odstránení uvedených porušení v stanovených lehotách, dospel k záveru, že podmienky na ukončenie tohto konania boli splnené a že uvedeným osobám vzniká právo na toto ukončenie. V tejto súvislosti v podstate zdôraznil, že skutočnosť, že obvinená osoba zneužije svoje práva a objektívne zabráni prokurátorovi ukončiť jednotlivé procesné úkony stanovené zákonom, nemôže brániť ukončeniu dotknutého trestného konania. Napriek týmto konštatovaniam uvedený súd nenariadil toto zastavenie konania, ale rozhodol o odložení veci.
- 35 Tak prokurátor, ktorý tvrdil, že nedošlo k nijakým porušeniam podstatných formálnych náležitostí, ako aj pán Christov, ktorý sa domnieva, že vnútroštátny súd nesprávne rozhodol o neukončení dotknutého trestného konania, podali odvolanie proti tomuto uzneseniu.
- 36 Uznesením z 12. októbra 2015 odvolací súd dospel k záveru, že vnútroštátny súd mal nariadiť toto ukončenie konania v súlade s § 368 a § 369 trestného poriadku a na tieto účely vrátil vec vnútroštátnemu súdu.
- 37 Vnútroštátny súd si však kladie otázku, či rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco a i. (C-105/14, EU:C:2015:555) vyhlásený Súdny dvorom, hoci o veci prebiehalo konanie na odvolacom súde, nevytvára pochybnosti v súvislosti so zlučiteľnosťou uvedených § 368 a § 369 s právom Únie, konkrétne s povinnosťou členských štátov zabezpečiť efektívnosť stíhania trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie.
- 38 V prípade kladnej odpovede si vnútroštátny súd kladie otázku v súvislosti s dôsledkami vyplývajúcimi z takejto nezlúčiteľnosti. V tejto súvislosti sa tento vnútroštátny súd pýta, pričom uvádza, že v prípade potreby nemôže uplatniť dotknuté ustanovenia, aké osobitné opatrenia by mal prijať na zabezpečenie plného účinku práva Únie tak, aby sa zabezpečila ochrana práv pánov Koleva, Christova a Kostadinova na obhajobu a na spravodlivý proces.
- 39 Tento súd uvádza niekoľko možností.

- 40 Po prvé vnútroštátny súd by mohol rozhodnúť, že neuplatní lehoty stanovené v § 369 trestného poriadku a prokurátorovi stanoví dlhšiu lehotu na to, aby mohol odstrániť nedostatky zistené pri podaní obžaloby a doručení obvinení, ako aj spisového materiálu obvineným osobám skôr, než opäť postúpi vec súdu. Tento súd si však kladie otázku v súvislosti s konkrétnymi opatreniami, ktoré by mal prijať na ochranu práva týchto osôb, aby bola ich vec prejednaná v primeranej lehote, zakotveného v článku 47 druhom odseku Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).
- 41 Po druhé vnútroštátny súd by mohol rozhodnúť o začatí súdnej časti trestného konania aj napriek nezrovnalostiam, ku ktorým došlo v prípravnej časti tohto konania. Má však pochybnosti, či právo Únie tomu nebráni.
- 42 V tejto súvislosti sa pýta, či na jednej strane tieto nedostatky, ktoré predstavujú „porušenia podstatných formálnych náležitostí“ v zmysle bulharského práva, treba tak kvalifikovať aj podľa článkov 6 a 7 smernice 2012/13, ako aj článku 3 ods. 1 smernice 2013/48. Na druhej strane v prípade kladnej odpovede si kladie otázku, či by mohol začať súdne konanie napriek zisteným porušeniam podstatných formálnych náležitostí, odstrániť ich v tomto štádiu konania a potom rozhodnúť o vecnej stránke veci bez toho, aby ukončil toto konanie podľa § 368 a § 369 trestného poriadku.
- 43 Okrem toho sa vnútroštátny súd, ktorý uviedol, že páni Kostadinov a Kurdov majú rovnakého obhajcu, domnieva, že tieto osoby majú protichodné záujmy, lebo pán Kostadinov poskytol informácie, ktoré by mohli byť použité proti pánovi Kurdovovi, ktorý odmietol vypovedať. Má pochybnosti, pokiaľ ide o zlučiteľnosť § 91 ods. 3 a § 92 trestného poriadku, ktoré mu ukladajú povinnosť pre tieto dôvody odvolať obhajcu, i keď páni Kostadinov a Kurdov by proti tomu zjavne namietali, so zlučiteľnosťou článku 3 ods. 1 smernice 2013/48. Z tohto dôvodu si kladie otázku, či právo na prístup k obhajcovi stanovené v uvedenom článku 3 ods. 1 by bolo dodržané, ak by *ex offico* ustanovil dvoch náhradných obhajcov.
- 44 Za týchto podmienok Specializiran nakazatelen sad (Špecializovaný trestný súd, Bulharsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Je vnútroštátny zákon v súlade s povinnosťou členského štátu stanoviť účinné trestné stíhanie trestných činov, ktorých sa dopustili colní úradníci, ak sa podľa tohto zákona zastaví trestné konanie vedené proti colným úradníkom pre účasť v zločineckej skupine s cieľom páchať trestné činy korupcie počas výkonu služby (prijímanie peňažných súm za nevykonanie colnej kontroly), ako aj z dôvodu konkrétneho prijímania úplatkov a z dôvodu prechovávanía a zatajovania prijatých úplatkov, bez toho, aby súd preskúmal dôvodnosť vznesených obvinení, za týchto okolností: a) od vznesenia obvinenia uplynuli dva roky, b) [obvinená osoba] podala návrh na ukončenie prípravnej [časti] [konania], c) súd stanovil prokurátorovi trojmesačnú lehotu na ukončenie prípravného konania, d) prokurátor sa v stanovenej lehote dopustil ‚porušenia podstatných formálnych náležitostí‘ (a to nezákonného oznámenia spresneného obvinenia, nesprístupnenia vyšetrovacieho spisu a rozpornej obžaloby), e) súd prokurátorovi stanovil novú jednomesačnú lehotu na odstránenie týchto ‚porušenia podstatných formálnych náležitostí‘, f) prokurátor v uvedenej lehote neodstránil tieto ‚porušenia podstatných formálnych náležitostí‘, pričom tieto porušenia v prvej trojmesačnej lehote a ich neodstránenie v poslednej jednomesačnej lehote možno pripísať tak prokurátorovi (neodstránenie nezrovnalostí v obžalobe a nevykonanie nijakých skutočných úkonov počas prevažnej časti týchto lehôt), ako aj obhajobe (porušenie povinnosti spolupráce pri oznámení obvinenia a sprístupnení vyšetrovacieho spisu v prípade [obvinených osôb] z dôvodu hospitalizácie a v prípade obhajcov z dôvodu iných pracovných povinností), a g) [obvinenej osobe] vzniklo subjektívne právo na ukončenie trestného konania z dôvodu neodstránenia ‚porušenia podstatných formálnych náležitostí‘ v stanovených lehotách?
2. V prípade zápornej odpovede [na prvú otázku], ktorú časť vyššie uvedenej právnej úpravy nemá vnútroštátny súd uplatniť, aby zabezpečil účinné uplatnenie práva Únie: a) zastavenie trestného konania po uplynutí jednomesačnej lehoty, b) posúdenie vyššie uvedených väd ako ‚porušenie

podstatných formálnych náležitostí alebo c) ochranu subjektívneho práva uvedeného v písmene g) [prvej otázky], ktoré vzniká, ak existuje možnosť účinne odstrániť toto porušenie v rámci súdnej časti [konania]?

- a) Má rozhodnutie o neuplatnení vnútroštátnej právnej normy stanovujúcej zastavenie trestného konania podliehať podmienke, že:
- (i) prokurátorovi sa poskytnú dodatočná lehota na odstránenie porušenia podstatných formálnych náležitostí, ktorá je rovnako dlhá ako lehota, počas ktorej objektívne nemohol odstrániť toto porušenie z dôvodu prekážok na strane obhajoby;
 - (ii) súd v prípade uvedenom v bode (i) konštatuje, že tieto prekážky vznikli v dôsledku zneužitia práva;
 - (iii) v prípade zápornej odpovede na [druhú otázku písm. a) bodu (i)] súd konštatuje, že vnútroštátne právo poskytuje dostatočné záruky na ukončenie prípravného konania v primeranej lehote?
- b) Je rozhodnutie o neuplatnení kvalifikácie uvedených väd ako porušenia podstatných formálnych náležitostí podľa vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie, a konkrétnejšie:
- (i) je právo stanovené v článku 6 ods. 3 smernice [2012/13], pokiaľ ide o poskytovanie podrobných informácií o obvinení obhajobe, náležite chránené:
 - ak sa tieto informácie poskytnú po skutočnom podaní obžaloby súdu, ale ešte pred jej preskúmaním súdom, alebo ak sa ešte pred podaním obžaloby súdu poskytnú obhajobe úplné informácie o hlavných bodoch obvinenia (pokiaľ ide o obvineného Christova)?
 - v prípade kladnej odpovede na druhú otázku písm. b) bodu (i) prvú zarážku, ak boli tieto informácie poskytnuté po skutočnom podaní obžaloby súdu, ale ešte pred jej preskúmaním súdom, a obhajobe sa pred podaním obžaloby súdu poskytnú čiastkové informácie o hlavných bodoch obvinenia, pričom poskytnutie neúplných informácií súvisí s prekážkami vzniknutými na strane obhajoby (pokiaľ ide o obvinených Koleva a Kostadinova)?
 - ak tieto informácie vykazujú rozpory v súvislosti s konkrétnym vyjadrením charakterizujúcim korupciu (najskôr sa uvádza, že jedna z [obvinených osôb] výslovne požadovala úplatok a že pán Christov mimikou vyjadril svoju nespokojnosť, keď osoba podrobená colnej kontrole ponúkla príliš nízku sumu, a neskôr sa uvádza, že pán Christov výslovne konkrétne požadoval úplatok)?
 - (ii) Je právo zakotvené v článku 7 ods. 3 smernice [2012/13] na prístup k spisovému materiálu udelené obhajobe najneskôr pri podaní obžaloby, náležite chránené, ak obhajoba mala prístup k podstatnej časti materiálov už skôr a mala možnosť nahliadnuť do nich, avšak túto možnosť nevyužila pre prekážky (pre chorobu, pracovné povinnosti) a odvolala sa na vnútroštátne právo, ktoré stanovuje predvolanie na účely nahliadnutia do spisového materiálu v najmenej trojdňovom predstihu? Má sa po odstránení prekážok a pri dodržaní najmenej trojdňovej lehoty na predvolanie poskytnúť obhajobe druhá možnosť? Má sa skúmať, či uvedené prekážky objektívne existujú alebo či ide o zneužitie práva?
 - (iii) Má zákonná podmienka najneskôr pri podaní obžaloby stanovená v článku 6 ods. 3 a článku 7 ods. 3 smernice [2012/13] v oboch týchto ustanoveniach rovnaký význam? Aký význam má táto podmienka pred skutočným podaním obžaloby súdu alebo najneskôr pri podaní obžaloby súdu, alebo po jej podaní súdu, ale predtým, než súd prijme opatrenia na preskúmanie obvinenia?

(iv) Má zákonná požiadavka poskytnúť informácie o obvinení obhajobe a umožniť prístup k spisovému materiálu spôsobom, aby sa zaručilo „účinné uplatnenie práva na obhajobu“ a „spravodliv[é] konani[e]“ podľa článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 2 a 3 smernice [2012/13], rovnaký význam v oboch týchto ustanoveniach? Bude táto požiadavka dodržaná:

- ak sa podrobné informácie o obvinení poskytnú obhajobe po podaní obžaloby súdu, ale ešte pred prijatím opatrení na preskúmanie dôvodnosti obvinenia, a obhajobe sa poskytne dostatočná lehota na prípravu, pokiaľ boli predtým poskytnuté informácie o obvinení iba neúplné a čiastočné,
- ak obhajoba získa prístup k celému spisovému materiálu po podaní obžaloby súdu, ale ešte pred prijatím opatrení na preskúmanie dôvodnosti obvinenia a poskytne sa jej dostatočná lehota na prípravu v prípade, že sa obhajobe skôr poskytol prístup k väčšine spisových materiálov,
- ak súd prijme opatrenia, aby sa obhajobe zaručilo, že všetky vyhlásenia, ktoré urobí po oboznámení sa s podrobným znením obvinenia a so všetkými spisovými materiálmi, budú mať rovnaký účinok, aký by mali, keby boli urobené pred prokurátorom ešte pred podaním obžaloby súdu?

(v) Bude zaručené „spravodliv[é] konani[e]“ zakotvené v článku 6 ods. 1 a 4 smernice [2012/13] a „účinné uplatnenie práva na obhajobu“ stanovené v článku 6 ods. 1 [tejto] smernice, ak súd rozhodne o začatí súdnej [časti] [konania] na základe konečného obvinenia, ktoré obsahuje nezrovnalosti v súvislosti so slovným vyjadrením charakterizujúcim korupciu, ale potom umožní prokurátorovi, aby odstránil tieto nezrovnalosti a účastníkom konania, aby si v plnom rozsahu uplatnili práva, ktoré by mali v prípade podania obžaloby bez týchto nezrovnalostí?

(vi) Je právo na prístup k obhajcovi upravené v článku 3 ods. 1 smernice [2013/48] náležite chránené, ak sa v prípravnej časti [konania] poskytla obhajcovi možnosť dostaviť sa, aby prevzal oznámenie o predbežnom obvinení a nahliadol do všetkých spisových materiálov, ale obhajca sa nedostavil z dôvodu pracovných povinností a odvolal sa na vnútroštátne právo, ktoré stanovuje najmenej trojdňovú lehotu na predvolanie? Má sa mu po zániku týchto povinností poskytnúť ďalšia najmenej trojdňová lehota na predvolanie? Má sa skúmať, či je alebo nie je dôvod nedostavenia sa opodstatnený a či došlo k zneužitiu práva?

(vii) Bude mať porušenie práva na prístup k obhajcovi upraveného v článku 3 ods. 1 smernice 2013/48 v prípravnom konaní vplyv na „reálne a účinn[é] vykonáva[nie] práv[a] na obhajobu“, ak po podaní obžaloby súdu tento súd poskytne obhajcovi úplný prístup ku konečnému a podrobnému obvineniu, ako aj ku všetkým spisovým materiálom a potom prijme opatrenia, aby obhajcovi zaručil, že všetky vyhlásenia, ktoré urobí po oboznámení sa s podrobným znením obvinenia a so všetkými spisovými materiálmi, budú mať rovnaký účinok, aký by mali, keby boli urobené pred prokurátorom ešte pred podaním obžaloby súdu?

c) Je subjektívne právo na ukončenie trestného konania, ktoré vzniklo [obvinenej osobe] (za vyššie uvedeníh podmienok), v súlade s právom Únie bez ohľadu na skutočnosť, že súd môže svojimi opatreniami prijatými v súdnej [časti] [konania] v celom rozsahu odstrániť „porušenia podstatných formálnych náležitostí“, ktoré neodstránil prokurátor tak, že v konečnom dôsledku by právne postavenie obvinenej osoby bolo totožné s postavením, ktoré by mala v prípade včasného odstránenia tohto porušenia?

3. Má sa uplatniť priaznivejšia vnútroštátna právna úprava týkajúca sa práva [obvinenej osoby] na prejednanie veci v primeranej lehote, práva na informácie a práva na prístup k obhajcovi, ak tieto práva v spojení s ďalšími okolnosťami (konanie opísané v prvej otázke) vedú k ukončeniu trestného konania?

4. Má sa článok 3 ods. 1 smernice [2013/48] vykladať v tom zmysle, že oprávňuje vnútroštátny súd vylúčiť zo súdnej [časti] [konania] obhajcu, ktorý zastupoval dve [obvinené osoby], z ktorých [jedna] poskytla vysvetlenia k skutočnostiam, ktoré sa nepriaznivo dotýkajú záujmov druhej obvinenej osoby..., [ktorá] neposkytla žiadne vysvetlenia?

V prípade kladnej odpovede, zaručí súd právo na prístup k obhajcovi zakotvené v článku 3 ods. 1 smernice [2013/48], ak po tom, čo na súdnu [časť] [konania] pripustil obhajcu, ktorý súčasne zastupoval dve [obvinené osoby] s protichodnými záujmami, ustanoví každej z týchto [osôb] nového náhradného odlišného obhajcu?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné poznámky

- 45 Na úvod treba uviesť, že vnútroštátny súd uznesením z 28. septembra 2016 doručeným Súdneho dvoru 25. októbra 2016 konštatoval, že jeden z obvinených vo veci samej, pán Christov, zomrel, a preto nariadil zastavenie trestného konania, ktoré bolo proti nemu začaté.
- 46 Zo znenia a štruktúry článku 267 ZFEÚ vyplýva, že prejudiciálne konanie predpokladá, že pred vnútroštátnymi súdmi skutočne prebieha konanie, v rámci ktorého majú vydať rozhodnutie, pri ktorom budú môcť zohľadniť rozsudok Súdneho dvora vyhlásený v prejudiciálnom konaní (rozsudok z 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, bod 24).
- 47 Za týchto podmienok nie je potrebné odpovedať na položené otázky týkajúce sa situácie pána Christova.
- 48 Na základe toho štyri položené otázky a ich podotázky, ktoré sa ďalej delia, možno zlúčiť do troch otázok. Prvá a tretia otázka a ich podotázky treba teda chápať tak, že sa týkajú po prvé zistenia, či právo Únie, najmä článok 325 ZFEÚ, bráni vnútroštátnej právnej úprave, akou sú § 368 a § 369 trestného poriadku, ako aj dôsledkov, ktoré možno vyvodiť z prípadnej nezlučiteľnosti takejto právnej úpravy s týmto právom, a po druhé práva byť informovaný o obvinení vznesenom proti svojej osobe, ako aj práva na prístup k spisovému materiálu. Vnútroštátny súd sa svojou štvrtou otázkou po tretie pýta na rozsah práva na prístup k obhajcovi za okolností, o aké ide vo veci samej.

O povinnostiach vyplývajúcich z článku 325 ZFEÚ

- 49 Svojou prvou a treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 325 ZFEÚ v prípade trestných činov v colnej oblasti vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá upravuje konanie o ukončení trestného konania, akým je konanie stanovené v §368 a § 369 trestného poriadku. V prípade kladnej odpovede sa vnútroštátny súd pýta na dôsledky, ktoré možno vyvodiť z nezlučiteľnosti takejto právnej úpravy s ustanoveniami Zmluvy o FEÚ.
- 50 Na účely odpovede na tieto otázky treba uviesť, že článok 325 ods. 1 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť, aby zamedzovali podvodom a iným protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom odradzujúcich a účinných opatrení (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco a i., C-105/14, EU:C:2015:555, bod 37, ako aj z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 30).

- 51 Podľa článku 2 ods. 1 písm. a) rozhodnutia 2007/436 vlastné zdroje Únie zahŕňajú najmä clá Spoločného colného sadzobníka. Existuje preto priama súvislosť medzi výberom príjmov pochádzajúcich z týchto ciel a poskytnutím zodpovedajúcich zdrojov rozpočtu Únie. Akékoľvek zlyhanie pri výbere príjmov môže mať za následok zníženie zdrojov Únie (pozri analogicky rozsudok z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 31, ako aj citovanú judikatúru).
- 52 Na účely zabezpečenia ochrany finančných záujmov Únie musia členské štáty prijať potrebné opatrenia, aby zaručili účinný a úplný výber týchto ciel, čo si vyžaduje, aby bolo umožnené náležité vykonávanie colných kontrol.
- 53 Zo znenia článku 325 ods. 1 ZFEÚ vyplýva, že členské štáty musia na tieto účely stanoviť uplatnenie účinných a odradzujúcich sankcií v prípade porušenia colnej právnej úpravy Únie. Okrem toho povinnosť uložená týmto istým členským štátom, aby pre takéto prípady stanovili účinné, odradzujúce a primerané sankcie, bola zakotvená v článku 21 ods. 1 nariadenia č. 450/2008 a v súčasnosti je upravená v článku 42 ods. 1 nariadenia č. 952/2013.
- 54 Hoci členské štáty majú v tejto súvislosti slobodnú voľbu pri výbere uplatniteľných sankcií, ktoré môžu mať podobu administratívnych sankcií, trestných sankcií alebo môžu byť kombináciou oboch týchto sankcií, musia zabezpečiť, aby sa na závažné prípady podvodu alebo inej závažnej protiprávnej činnosti poškozujúcej finančné záujmy Únie v colnej oblasti uplatňovali účinné a odradzujúce trestné sankcie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, body 33 až 35 a citovanú judikatúru; z 20. marca 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, bod 20, ako aj z 2. mája 2018, Scialdone, C-574/15, EU:C:2018:295, body 34 a 35).
- 55 Členské štáty musia tiež zabezpečiť, aby pravidlá trestného konania umožňovali účinný postih trestných činov súvisiacich s týmito konaniami.
- 56 V prejednávanej veci sú osoby vo veci samej obžalované z účasti v zločineckej organizácii počas viac ako jedného roka z dôvodu, že od osôb prechádzajúcich hranicu medzi Bulharskom a Tureckom požadovali úplatky za nevykonanie colných kontrol a neuvedenie zistených nedostatkov v príslušných dokumentoch, ako aj, pokiaľ ide najmä o pána Kostadinova, z prechovávaní a zatajovania takto prijatých úplatkov.
- 57 Takéto konania, ktoré vnútroštátny súd kvalifikuje ako opakované a neustále porušovanie colných pravidiel a ktoré podľa bulharského práva predstavujú trestné činy, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody podľa prípadu v trvaní od šesť do desať rokov, môžu predstavovať prekážku vo výbere ciel. S výhradou posúdenia skutkových okolností, ktoré má vykonať tento súd, sa zdá, že tieto konania možno kvalifikovať ako závažný podvod alebo ako závažnú protiprávnu činnosť poškozujúcu finančné záujmy Únie v zmysle článku 325 ods. 1 ZFEÚ.
- 58 Ani uvedený súd, ani dotknutí účastníci tohto konania nespochybnili účinnú a odradzujúcu povahu trestných sankcií stanovených vnútroštátnym právom.
- 59 Je však nutné ešte overiť, či pravidlá stanovené v § 368 a § 369 trestného poriadku nemôžu brániť účinnému postihu v prípade závažného podvodu alebo závažnej protiprávnej činnosti poškozujúcej tieto záujmy v rozpore s článkom 325 ods. 1 ZFEÚ.
- 60 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu v tejto súvislosti vyplýva, že podľa uvedených § 368 a § 369 musí vnútroštátny súd na návrh obvineného nariadiť ukončenie trestného konania, ak po uplynutí dvojročnej lehoty, predĺženej o lehoty v trvaní tri a pol mesiaca a jedného mesiaca, prokurátor neukončil vyšetrovanie a prípadne nevzniesol obvinenie a neoznámil ho obhajobe, neumožnil jej nahliadnúť do spisového materiálu a nepodal obžalobu súdu, alebo ak sa v tomto rámci dopustil porušenia podstatných formálnych náležitostí v zmysle bulharského práva, ktoré v týchto lehotách neodstránil.

Ak sú splnené podmienky stanovené v uvedených § 368 a § 369, ukončenie konania vyplýva zo zákona, takže súd ho musí nariadiť. Toto ukončenie konania nemožno ani napadnúť opravným prostriedkom a má povahu konečného rozhodnutia.

- 61 Podľa znenia rozhodnutia vnútroštátneho súdu sa zdá, že súd nemôže z hľadiska osobitných okolností v prejednávanej veci, najmä vzhľadom na zložitosť prípadu a konanie účastníkov konania, predĺžiť takto stanovené lehoty, ani vecne preskúmať vec, a ako uviedol vnútroštátny súd, odstrániť prípadné porušenia podstatných formálnych náležitostí, ku ktorým došlo v prípravnom konaní, a to aj v prípade, keby bolo možné odstrániť škodlivý účinok týchto porušení na právo na obhajobu prijatím príslušných opatrení v súdnom konaní.
- 62 Osobitne podľa rozhodnutia vnútroštátneho súdu sa zdá, že prekážky spôsobené obhajobou pri zákonom oznámení obvinenia a spisového materiálu, vrátane jej prípadných prietahov v konaní, nebránia uplynutiu lehôt v trvaní tri a pol mesiaca a jedného mesiaca, ktoré boli poskytnuté prokurátorovi na ukončenie vyšetrovania a postúpenie veci súdu v súlade s § 369 trestného poriadku, a môžu teda viesť k ukončeniu trestného konania a zabrániť akémukoľvek ďalšiemu stíhaniu alebo novému stíhaniu.
- 63 Za týchto podmienok je nutné konštatovať, že dotknutá vnútroštátna právna úprava vo veci samej môže brániť efektívnosti trestných stíhaní, ako aj postihu skutkov spočívajúcich v závažnom podvode alebo v inej závažnej protiprávnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Únie v rozpore s článkom 325 ods. 1 ZFEÚ.
- 64 Pokiaľ ide o dôsledky tohto výkladu článku 325 ods. 1 ZFEÚ, treba pripomenúť, že tento článok ukladá členským štátom povinnosti dosiahnuť presne vymedzený výsledok, pričom tieto povinnosti nie sú viazané nijakou podmienkou týkajúcou sa uplatnenia pravidiel, ktoré sa v týchto ustanoveniach nachádzajú (rozsudok z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 38, ako aj citovaná judikatúra).
- 65 V prvom rade vnútroštátnemu zákonodarcovi prislúcha prijať opatrenia potrebné na to, aby boli tieto povinnosti splnené. Môže tak prípadne zmeniť svoju právnu úpravu a zabezpečiť, aby nebol procesný režim uplatniteľný na postih trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie stanovený tak, že z dôvodov, ktoré sú preň charakteristické, predstavuje opakované riziko, že skutky zakladajúce takéto trestné činy nebudú potrestané, a môže aj zabezpečiť ochranu základných práv obvinených osôb.
- 66 Samotný vnútroštátny súd bez toho, aby čakal na zmenu dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom, musí tiež zabezpečiť plný účinok uvedených povinností tak, že v čo najširšej miere podá výklad tejto právnej úpravy s prihliadnutím na článok 325 ods. 1 ZFEÚ v zmysle výkladu Súdneho dvora, alebo ak je to potrebné, uvedenú právnu úpravu neuplatní (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco a i., C-105/14, EU:C:2015:555, bod 49).
- 67 Ak, ako sa zrejme domnieva vnútroštátny súd, možno uplatniť viacero opatrení na účely uplatnenia predmetných povinností, musí tento súd určiť, ktoré z týchto opatrení sa uplatní. Osobitne tomuto súdu prislúcha rozhodnúť o tom, či je nutné na tieto účely vylúčiť všetky požiadavky obsiahnuté v § 368 a § 369 trestného poriadku, alebo sa majú predĺžiť lehoty, ktoré stanovujú prokurátorovi tieto paragrafy na ukončenie prípravného konania a odstránenie nedostatkov, ku ktorým došlo v priebehu tohto konania, alebo či dokonca, ako v prejednávanej veci, ak prokurátor podá obžalobu súdu v uvedených lehotách, musí aj začať súdne konanie a sám odstrániť tieto nedostatky. V tejto súvislosti však vnútroštátny súd musí dbať o to, aby mohol v jednotlivých štádiách konania prekonať prípadné svojvoľné a zneužívajúce prietahy obhajoby v riadnom priebehu konania a v pokračovaní tohto konania.

- 68 V tomto zmysle a vzhľadom na skutočnosť, že dotknuté trestné konania vo veci samej predstavujú najmä vykonanie článku 325 ods. 1 ZFEÚ, a teda práva Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty (pozri analogicky rozsudok z 20. marca 2018, Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, bod 21), tento súd musí tiež zabezpečiť, aby boli dodržané základné práva, ktoré obvineným osobám vo veci samej zaručuje Charta. Povinnosť zabezpečiť účinný výber vlastných zdrojov Únie totiž nemôže brániť dodržiavaniu týchto práv (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. marca 2012, Belvedere Costruzioni, C-500/10, EU:C:2012:186, bod 23, ako aj z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, body 46 a 52).
- 69 Konkrétne, pokiaľ ide o priebeh trestného konania, uvedenému súdu v prvom rade prislúcha prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie dodržiavania práva na obhajobu zakotveného v článku 48 ods. 2 Charty, najmä práva byť informovaný o obvinení vznesenému proti svojej osobe a práva na prístup k spisovému materiálu. Keďže sa týchto práv konkrétnejšie týka druhý súbor otázok položených vnútroštátnym súdom, odkazuje sa na posúdenie v bodoch 78 až 100 tohto rozsudku.
- 70 V druhom rade vnútroštátny súd musí pri rozhodovaní o opatreniach, ktoré treba v prejednávanej veci uplatniť, aby sa zabezpečil plný účinok článku 325 ods. 1 ZFEÚ, dbať o zachovanie práva obvinených osôb, aby ich vec bola prejednaná v primeranej lehote.
- 71 V tejto súvislosti možno zdôrazniť, že toto právo predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 21), ktoré bolo zakotvené v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, podpísaného 4. novembra 1950 v Ríme, ako aj v článku 47 druhom odseku Charty, pokiaľ ide o súdne konanie. V trestnej oblasti musí byť uvedené právo zaručené nielen počas tohto konania, ale aj počas prípravného informačného konania, a to od okamihu, keď bolo voči dotknutej osobe vznesené obvinenie (pozri analogicky rozsudky ESLP, 15. júla 2002, *Affaires stratégies et communications a Dumoulin v. Belgicko*, CE:ECHR:2002:0715JUD003737097, § 39, ako aj 10. septembra 2010, *McFarlane v. Írsko*, CE:ECHR:2010:0910JUD003133306, § 143).
- 72 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora primeranosť dĺžky konania nemožno stanoviť odkazom na konkrétnu minimálnu hranicu vymedzenú abstraktným spôsobom. Musí sa posudzovať z hľadiska okolností charakteristických pre každú vec, ako je rozsah a zložitosť sporu alebo konanie príslušných orgánov a účastníkov konania, pričom túto zložitosť veci alebo konanie obhajoby, ktoré vyvoláva prietahy v konaní, možno uznať ako odôvodnenie na prvý pohľad príliš dlhej lehoty (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. novembra 2013, *Groupe Gascogne/Komisia*, C-58/12 P, EU:C:2013:770, body 85 a 86, ako aj zo 14. júna 2016, *Marchiani/Parlament*, C-566/14 P, EU:C:2016:437, body 99 a 100).
- 73 Ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 91 svojich návrhov, vnútroštátny súd musí teda zistiť, či v prejednávanej veci je dodržané právo dotknutých osôb, aby ich vec bola prejednaná v primeranej lehote, a to zohľadnením nielen skutočnosti, že vyšetrovanie vo veci samej sa týka ôsmich obvinených osôb, ktoré sú trestne stíhané pre účasť v zločineckej skupine, ktorej trestná činnosť trvala niečo vyše roka, ale aj prípadnú skutočnosť, že vzniknuté prietahy mohli byť šťastie spôsobené konaním obhajoby.
- 74 Vnútroštátnemu súdu tiež prináleží, aby určil konkrétne opatrenia, ktoré treba prijať na zabezpečenie dodržiavania tohto práva, a to zohľadnením všetkých procesných prostriedkov, ktoré ponúka vnútroštátne právo posudzované ako celok a vykladané s prihliadnutím na právo Únie. V prípade, že sa ukáže, ako bolo uvedené v bode 67 tohto rozsudku, že by bolo možné uplatniť viacero riešení, aby sa zabezpečil plný účinok povinností vyplývajúcich z článku 325 ods. 1 ZFEÚ, uvedenému súdu prislúcha vybrať tie, ktoré z týchto jednotlivých riešení umožňujú v prejednávanej veci zaručiť dotknuté základné právo.
- 75 Navyše treba zdôrazniť, že vnútroštátny súd nemôže nariadiť ukončenie trestného konania podľa dotknutej vnútroštátnej právnej úpravy vo veci samej len preto, lebo toto zastavenie by údajne bolo výhodnejším riešením pre obvinené osoby, pokiaľ ide o ich právo, aby bola ich vec prejednaná

v primeranej lehote, ako aj o ich právo na obhajobu. I keď vnútroštátne súdy môžu uplatniť vnútroštátne štandardy ochrany základných práv, toto uplatnenie nemôže ohroziť najmä prednosť, jednotnosť alebo účinnosť práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. decembra 2017, M.A.S. a M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, bod 47, ako aj citovanú judikatúru).

- 76 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba článok 325 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje postup ukončenia trestného konania, o aký ide v § 368 a § 369 trestného poriadku, ak sa táto právna úprava uplatňuje na konania začaté v súvislosti s prípadmi závažného podvodu alebo inej závažnej protiprávnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Únie v colnej oblasti. Vnútroštátnemu súdu prislúcha zabezpečiť plný účinok článku 325 ods. 1 ZFEÚ tak, že podľa potreby upustí od uplatnenia uvedenej právnej úpravy, pričom musí dbať o to, aby bolo zaručené dodržiavanie základných práv obvinených osôb.

O práve na informácie o obvinení a práve na prístup k spisovému materiálu podľa smernice 2012/13

- 77 Na úvod treba uviesť, že vnútroštátny súd žiada o výklad ustanovení smernice 2012/13 a jedného ustanovenia smernice 2013/48 v súvislosti s právami obvinenej osoby a jej obhajcu na informácie o obvinení a na prístup k spisovému materiálu. Keďže táto druhá smernica na rozdiel od prvej smernice neobsahuje osobitné ustanovenia upravujúce tieto práva, možno v tejto súvislosti podať výklad len smernice 2012/13.
- 78 Vnútroštátny súd sa svojou druhou a treťou otázkou v podstate po prvé pýta, či sa má článok 6 ods. 3 smernice 2012/13 vykladať v tom zmysle, že právo na informácie o obvinení, ktoré je v ňom stanovené, je dodržané v prípade, keď podrobné informácie o obvinení sú oznámené obhajobe až po podaní obžaloby súdu, ale ešte predtým, než tento súd začne skúmať dôvodnosť obvinenia a než skutočne začne hlavné pojednávanie na tomto súde.
- 79 Po druhé tento súd kladie Súdnemu dvoru otázku, či sa má článok 7 ods. 3 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že právo na prístup k spisovému materiálu, ktoré je v ňom stanovené, je zaručené vtedy, ak príslušné orgány dali obhajobe možnosť v prípravnom konaní nahliadnuť do tohto materiálu, i keď obhajoba nebola schopná využiť túto možnosť. V prípade zápornej odpovede sa pýta, či toto právo je dodržané v prípade, že obhajobe bola daná nová možnosť oboznámiť sa s uvedeným materiálom po podaní obžaloby súdu, ale ešte predtým, než tento súd začne skúmať dôvodnosť obvinenia a než skutočne začne hlavné pojednávanie na tomto súde.
- 80 Po tretie v prípade zápornej odpovede na predchádzajúce otázky si uvedený súd kladie otázku v súvislosti s možnosťou odstrániť porušenia dotknutých práv v priebehu súdneho konania.
- 81 Hoci vnútroštátnemu súdu prislúcha zistiť, či vo veci samej boli dodržané ustanovenia smernice 2012/13 a ktoré osobitné opatrenia je prípadne potrebné prijať na tieto účely, úlohou Súdného dvora je ukázať mu objektívne prvky, na základe ktorých treba takéto posúdenie uskutočniť.
- 82 Na tieto účely možno uviesť, ako to stanovuje odôvodnenie 14 a článok 1 tejto smernice, že má za cieľ stanoviť minimálne pravidlá, ktoré sa majú vzťahovať na oblasť poskytovania informácií osobám podozrivým alebo obvineným zo spáchania trestného činu.
- 83 Osobitne článok 6 ods. 3 uvedenej smernice stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby sa obvinenej osobe poskytli podrobné informácie o obvinení vrátane povahy a právnej kvalifikácie trestného činu, ako aj povahy jej účasti na spáchaní tohto činu. Článok 7 ods. 2 tejto istej smernice dodáva, že podozrivým alebo obvineným osobám alebo ich advokátom sa musí zabezpečiť prístup ku všetkým dôkazom, ktoré majú v držbe príslušné orgány, svedčiacim v prospech či neprospech týchto osôb.

- 84 Pokiaľ ide o okamih, kedy má dôjsť k tomuto oznámeniu a kedy sa má umožniť tento prístup, článok 6 ods. 3 a článok 7 ods. 3 smernice 2012/13 len stanovujú, že k uvedenému oznámeniu musí dôjsť „najneskôr pri podaní obžaloby“ a že uvedený prístup musí byť zaručený „včas na to, aby sa umožnil výkon práva na obhajobu a najneskôr pri podaní obžaloby“.
- 85 Ako uviedol generálny advokát v bode 98 svojich návrhov, tieto ustanovenia v tejto súvislosti neodkazujú na konkrétny deň.
- 86 Okrem toho znenie uvedených ustanovení v ich jednotlivých jazykových zneniach neumožňuje jednoznačne stanoviť najneskorší možný okamih, v ktorom má byť zabezpečené poskytnutie podrobných informácií o obvinení a prístup k spisovému materiálu. V niektorých jazykových zneniach, ako vo francúzskom a v holandskom jazyku, by bolo možné dotknuté ustanovenia vykladať tak, že upravujú buď okamih, v ktorom bola súdu príslušnému na preskúmanie dôvodnosti obvinenia podaná obžaloba a začne sa na tomto súde konanie, alebo ako uviedol generálny advokát v bode 100 svojich návrhov, deň, kedy sa začne rozhodovať vo veci. Ostatné jazykové znenia, ako napríklad v nemeckom jazyku, však upravujú okamih, kedy je obžaloba podaná súdu. Takisto znenia v anglickom a talianskom jazyku najmä odkazujú na okamih, kedy má súd preskúmať dôvodnosť obvinenia.
- 87 Za týchto podmienok sa musia uvedené ustanovenia vykladať s prihliadnutím na ich kontext a cieľ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. decembra 2017, Španielsko/Rada, C-521/15, EU:C:2017:982, bod 158).
- 88 V tejto súvislosti z odôvodnení 10 a 14 smernice 2012/13 vyplýva, že stanovením minimálnych spoločných noriem, ktoré sa majú vzťahovať na oblasť poskytovania informácií v trestných konaniach, má táto smernica posilniť vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi v ich jednotlivých systémoch trestného súdnictva. Ako to v podstate uvádza odôvodnenie 14, ako aj odôvodnenie 41 tejto smernice, smernica sa na tieto účely opiera o práva stanovené najmä v článkoch 47 a 48 Charty a má za cieľ ich podporovať.
- 89 Ako to uvádzajú odôvodnenia 27 a 28 uvedenej smernice, ako aj jej články 6 a 7, tieto články majú tak konkrétne za cieľ zaručiť účinný výkon práva na obhajobu, ako aj spravodlivé konanie (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o článok 6, rozsudok z 22. marca 2017, Tranca a i., C-124/16, C-188/16 a C-213/16, EU:C:2017:228, bod 38, ako aj citovanú judikatúru).
- 90 Tento cieľ pritom ukladá povinnosť, aby obvinená osoba dostala podrobné informácie o obvinení a mala možnosť oboznámiť sa so spisovým materiálom v takom čase, ktorý jej umožní účinne si pripraviť svoju obhajobu, ako to navyše stanovuje článok 7 ods. 3 smernice 2012/13 týkajúci sa prístupu k spisovému materiálu, pričom spresňuje, že poskytnutie neúplných informácií a čiastočné umožnenie prístupu k tomuto materiálu sú v tejto súvislosti nedostatočné.
- 91 Táto smernica nestanovuje, aby sa tento okamih zhodoval, pokiaľ ide o oznámenie podrobných informácií o obvinení a prístup k spisovému materiálu. Okrem toho uvedený okamih môže podľa okolností v prejednávanej veci a druhu dotknutého konania predchádzať alebo zhodovať sa s podaním obžaloby súdu, alebo aj nasledovať po tomto podaní.
- 92 Uvedený cieľ, ako aj riadny priebeh konania v zásade a s výhradou prípadných osobitných alebo zjednodušených konaní však predpokladajú, že k uvedenému oznámeniu by malo dôjsť a prístup k spisovému materiálu by mal byť umožnený najneskôr v čase, keď súd príslušný na rozhodovanie o dôvodnosti obvinenia skutočne začne pojednávať o tejto dôvodnosti.
- 93 Týmto istým oznámením a týmto prístupom je totiž obvinená osoba, alebo jej obhajca, presne informovaná o skutkoch, pre ktoré bolo voči nej znesené obvinenie, a o ich právnej kvalifikácii, ako aj o dôkazoch, na ktorých spočívajú tieto skutky. Možnosť oboznámiť sa s týmito informáciami a týmito

dôkazmi najneskôr v čase, keď sa začne pojednávanie, je dôležitá na to, aby sa tejto osobe alebo jej obhajcovi umožnilo účinne sa zúčastniť tohto pojednávania v súlade so zásadou kontradiktórnosti a rovnosti procesných prostriedkov tak, aby účinne obhájila svoje stanovisko.

- 94 V prípade možného nesplnenia tejto požiadavky nijaké ustanovenie v smernici 2012/13 však nebráni tomu, aby súd prijal opatrenia potrebné na nápravu tohto stavu, pokiaľ je náležité zaručené právo na obhajobu a spravodlivý proces.
- 95 Okrem toho uvedená požiadavka nevyklučuje možnosť neskorších zmien informácií týkajúcich sa obvinenia a poskytnutých obhajobe, najmä pokiaľ ide o právnu kvalifikáciu spáchaných skutkov, ani možnosť doplnenia nových v spise v priebehu pojednávania. Takéto zmeny a takéto dôkazy však musia byť oznámené obvinenej osobe alebo jej obhajcovi v čase, keď ešte môžu účinne reagovať, a to pred rozhodnutím súdu. Táto možnosť je navyše upravená v článku 6 ods. 4 tejto smernice, ktorý stanovuje, že podozrivé alebo obvinené osoby musia byť bezodkladne informované o akýchkoľvek zmenách, ktoré sa týkajú informácií, ktoré im boli poskytnuté v súlade s týmto článkom, ak je to potrebné na zaručenie spravodlivého konania, ako aj v článku 7 ods. 3 uvedenej smernice, ktorý stanovuje, že ak príslušné orgány získajú ďalšie dôkazy, prístup k nim poskytnú včas na to, aby sa mohli vziať do úvahy.
- 96 Rozhodne však v každom názornom prípade uvedenom v bodoch 92 a 93, v bode 94, ako aj v bode 95 tohto rozsudku a bez ohľadu na okamih, v ktorom sú poskytnuté podrobné informácie a v ktorom sa umožní prístup k spisovému materiálu, obvinenej osobe a jej obhajcovi predovšetkým musí byť v súlade so zásadou kontradiktórnosti a rovnosti procesných prostriedkov poskytnutá dostatočne dlhá lehota na to, aby sa oboznámili s týmito informáciami a týmto spisovým materiálom, a musí im byť umožnené účinne pripraviť obhajobu, predložiť prípadne pripomienky a prípadne spísať návrh najmä v súvislosti s priebehom konania, ktorý by boli oprávnení podať podľa vnútroštátneho práva. Ako uviedol generálny advokát v bode 101 svojich návrhov, táto požiadavka vyžaduje, aby bolo vo veci v prípade potreby prerušené konanie a nariadené odročenie pojednávania na neskôr.
- 97 V rozsahu, v akom sa vnútroštátny súd konkrétnejšie pýta na spôsoby výkonu práva na prístup k spisovému materiálu stanoveného v článku 7 ods. 2 a 3 smernice 2012/13, treba spresniť, že v prípade, že obvinená osoba alebo jej obhajca boli na žiadosť tejto osoby predvolaní na nahliadnutie do tohto spisu v prípravnom konaní, ale z legitímnych dôvodov alebo dôvodov nezávislých od ich vôle sa nemohli dostaviť v deň uvedený v predvolaní, dodržiavanie práva na obhajobu a spravodlivý proces, ktoré má toto ustanovenie uplatniť, vyžaduje, aby orgány činné v trestnom konaní alebo prípadne súdy prijali opatrenia potrebné na to, aby sa tejto osobe alebo jej obhajcovi nanovo umožnilo oboznámiť sa uvedenými materiálmi. Bez toho, aby tým boli dotknuté úvahy vyjadrené v bodoch 90 až 93 a 96 tohto rozsudku, uvedené ustanovenie nebráni tomu, aby táto nová možnosť bola poskytnutá po podaní obžaloby súdu.
- 98 V tomto rámci však súd musí zaručiť spravodlivú rovnováhu medzi dodržiavaním práva na obhajobu na jednej strane a potrebou zaručiť účinné trestné stíhanie a postih trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, ako aj potrebou dbať o to, aby bola vec prejednaná v primeranej lehote s prihliadnutím na prípadné svojvoľné prekážky obhajoby na riadny priebeh tohto konania.
- 99 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že článok 6 ods. 3 smernice 2012/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby boli podrobné informácie o obvinení oznámené obhajobe po podaní obžaloby súdu, ale ešte predtým, než tento súd začne skúmať dôvodnosť obvinenia a nezačne pojednávať vo veci, či dokonca po začatí týchto pojednávania, ale ešte pred rozhodnutím súdu, ak neskôr došlo k zmene takto oznámených informácií, s výhradou, že súd prijme všetky potrebné opatrenia na zaručenie dodržiavania práv na obhajobu a spravodlivý proces.

100 Článok 7 ods. 3 smernice 2012/13 sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd musí zaručiť, aby bol obhajobe umožnený účinný prístup k spisovému materiálu, pričom tento prístup možno umožniť po podaní obžaloby súdu, ale ešte predtým, než tento súd začne skúmať dôvodnosť obvinenia a než skutočne začne hlavné pojednávanie na tomto súde, či dokonca po začatí týchto pojednávanií, ale ešte pred rozhodnutím súdu, ak boli do spisu na konajúcom súde pridané nové informácie, s výhradou, že súd prijme všetky potrebné opatrenia na zaručenie dodržiavania práv na obhajobu a spravodlivý proces.

O práve na prístup k obhajcovi podľa smernice 2013/48

101 Vnútroštátny súd sa svojou štvrtou otázkou v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 1 smernice 2013/48 vykladať v tom zmysle, že bráni po prvé takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť vylúčiť obhajcu zvoleného dvomi obvinenými osobami proti vôli týchto osôb preto, lebo tieto osoby majú protichodné záujmy, a po druhé tomu, aby tento súd umožnil uvedeným osobám zvoliť si nového obhajcu alebo prípadne aby on sám nahradil prvého obhajcu ustanovením *ex officio* dvoch obhajcov.

102 Na úvod treba uviesť, že v súlade s článkom 15 ods. 1 tejto smernice, i keď lehota na jej prebranie ešte neuplynula v čase, keď vnútroštátny podal na Súdny dvor tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, táto lehota uplynula 27. novembra 2016. Za týchto podmienok sa uvedená smernica uplatňuje na situáciu obvinených osôb vo veci samej.

103 Podľa článku 1 smernice 2013/48 táto smernica upravuje minimálne pravidlá týkajúce sa najmä práv podozrivých a obvinených osôb v trestnom konaní na prístup k obhajcovi. Konkrétne článok 3 ods. 1 tejto smernice ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby tieto podozrivé a obvinené osoby mali právo na prístup k obhajcovi v takom čase a takým spôsobom, ktorý im umožní reálne a účinne vykonávať ich právo na obhajobu.

104 Ako v podstate vyplýva z odôvodnenia 12 uvedenej smernice, táto smernica má posilniť najmä právo poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať zakotvené v článku 47 druhom odseku Charty, ako aj právo na obhajobu zaručené článkom 48 ods. 2 tejto Charty.

105 Ako to uvádzajú aj vysvetlivky k Charte základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17), Uvedený článok 48 ods. 2 zodpovedá článku 6 ods. 3 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a má v súlade s článkom 52 ods. 3 Charty rovnaký zmysel a rozsah ako tento článok.

106 Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v podstate vyplýva, že i keď právo na prístup k obhajcovi stanovené v uvedenom článku 6 ods. 3 ukladá, že dotknutej osobe musí byť umožnený prístup k obhajcovi, ktorého si zvolí, táto možnosť nie je absolútna (pozri v tomto zmysle rozsudky ESLP, 29. septembra 1992, Croissant v. Nemecko, CE:ECHR:1992:0925JUD001361188, § 29, a 14. januára 2003, Lagerblom v. Švédsko, CE:ECHR:2003:0114JUD002689195, § 54). Môže byť tak predmetom určitých obmedzení s výhradou, že tieto obmedzenia sú stanovené zákonom, zodpovedajú cieľu všeobecného záujmu a sú primerané tomuto cieľu.

107 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že dotknutá vnútroštátna právna úprava vo veci samej má zaručiť právo obvinených osôb na účinnú obhajobu.

108 Treba konštatovať, že tento cieľ, ktorý presne zodpovedá cieľu sledovanému článkom 3 ods. 1 smernice 2013/48, je legitímny a právna úprava je primeraná tomuto cieľu.

- 109 V tejto súvislosti treba totiž zdôrazniť, že neexistencia konfliktu záujmov obhajcu je nevyhnutná na to, aby sa zabezpečila efektívnosť práva na obhajobu. Ako uviedol generálny advokát v bode 110 svojich návrhov, jeden a ten istý obhajca nemôže naplno a účinne obhajovať dve obvinené osoby v rámci toho istého konania, ak tieto osoby majú protichodné záujmy, najmä ak výpovede jednej z nich svedčia v neprospech druhej osoby bez toho, aby táto druhá osoba potvrdila tieto výpovede.
- 110 Za týchto podmienok sa zdá, že samotné vylúčenie tohto obhajcu a jeho nahradenie dvomi obhajcami, ktorých si volia obvinení, alebo dvomi obhajcami ustanovenými súdom, zaručuje efektívnosť práva na obhajobu a právo na prístup k obhajcovi.
- 111 Na štvrtú otázku treba preto odpovedať, že článok 3 ods. 1 smernice 2013/48 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť vylúčiť obhajcu zvoleného dvomi obvinenými osobami proti vôli týchto osôb preto, lebo tieto osoby majú protichodné záujmy, ani tomu, aby tento súd umožnil uvedeným osobám zvoliť si nového obhajcu alebo prípadne aby on sám nahradil prvého obhajcu ustanovením *ex officio* dvoch obhajcov.

O trovách

- 112 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. Článok 325 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje postup ukončenia trestného konania, o aký ide v § 368 a § 369 Nakazatelného procesného kodexu (trestný poriadok), ak sa táto právna úprava uplatňuje na konania začaté v súvislosti s prípadmi závažného podvodu alebo inej závažnej protiprávnej činnosti poškodzujúcej finančné záujmy Európskej únie v colnej oblasti. Vnútroštátnemu súdu prislúcha zabezpečiť plný účinok článku 325 ods. 1 ZFEÚ tak, že podľa potreby upustí od uplatnenia uvedenej právnej úpravy, pričom musí dbať o to, aby bolo zaručené dodržiavanie základných práv obvinených osôb.
2. Článok 6 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby boli podrobné informácie o obvinení oznámené obhajobe po podaní obžaloby súdu, ale ešte predtým, ako tento súd začne posudzovať dôvodnosť obvinenia a nezačne pojednávať o veci, či dokonca po začatí týchto pojednávaní, ale ešte pred rozhodnutím súdu, ak neskôr došlo k zmene takto oznámených informácií, s výhradou, že súd prijme všetky potrebné opatrenia na zaručenie dodržiavania práva na obhajobu a spravodlivý proces.

Článok 7 ods. 3 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd musí zaručiť, aby bol obhajobe umožnený účinný prístup k spisovému materiálu, pričom tento prístup možno umožniť po podaní obžaloby súdu, ale ešte predtým, ako tento súd začne posudzovať dôvodnosť obvinenia a než skutočne začne hlavné pojednávanie na tomto súde, či dokonca po začatí týchto pojednávaní, ale ešte pred rozhodnutím súdu, ak boli do spisu na konajúcom súde pridané nové informácie, s výhradou, že súd prijme všetky potrebné opatrenia na zaručenie dodržiavania práv na obhajobu a spravodlivý proces.

3. Článok 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ z 22. októbra 2013 o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť vylúčiť obhajcu zvoleného dvomi obvinenými osobami proti vôli týchto osôb preto, lebo tieto osoby majú protichodné záujmy, ani tomu, aby tento súd umožnil uvedeným osobám zvoliť si nového obhajcu alebo prípadne aby on sám nahradil prvého obhajcu ustanovením *ex offio* dvoch obhajcov.

Podpisy